

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΗΣ CΕΡ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΣΜΟ ΤΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση – Απόφαση Πλαίσιο για την Επιτήρηση

Τον Δεκέμβριο 2008, η απόφαση πλαίσιο για τις μή στερητικές της ελευθερίας ποινές ή μέτρα, έλαβε ισχύ. Αυτή η απόφαση πλαίσιο διευκρινίζει πως το αργότερο μέχρι τις 6 Δεκεμβρίου 2011, οι παραβάτες που καταδικάστηκαν σε ποινή μη στερητική της ελευθερίας σε άλλο κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από αυτό που κατοικούν μπορούν να εκτίσουν αυτή την εναλλακτική ποινή στην πατρίδα τους. Όλες οι Ευρωπαϊκές χώρες είναι υποχρεωμένες να κάνουν όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την ενσωμάτωση αυτής της απόφασης πριν από τη λήξη της προθεσμίας. Οι συνέπειες για τις υπηρεσίες επιτήρησης είναι πολλές.

Για τον λόγο αυτό η CΕΡ έχει αποφασίσει να αναλάβει την προετοιμασία των υπηρεσιών επιτήρησης/δοκιμασίας των κρατών μελών της ΕΕ για την εφαρμογή της απόφασης πλαίσιο, καθώς και το συντονισμό των διαφόρων ενεργειών σε εθνικό επίπεδο. Γι' αυτό και οργάνωσε μια διεθνή συνάντηση ειδικών για ενσωμάτωση αυτής της απόφασης πλαισίου στο Δουβλίνο στις 8 και 9 Οκτωβρίου 2009. Αυτή η συνάντηση στόχευε:

1. να δώσει μια επισκόπηση των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται στα διάφορα κράτη της ΕΕ προκειμένου να ενταχθεί και να εφαρμοστεί η απόφαση πλαίσιο.
2. να αυξηθούν οι συμμετέχοντες, προκειμένου να γίνει κατανοητή η εφαρμογή των διατάξεων της απόφασης πλαίσιο στον χώρο της δικής τους αρμοδιότητας/δικαιοδοσίας.
3. να δημιουργηθεί ένα δίκτυο και να εγκατασταθούν οι σχετικές διασυνδέσεις μεταξύ των χωρών.
4. να δημιουργήσει ένα φόρουμ για έναν αποτελεσματικό διάλογο εν όψει της αναζήτησης επιλογών για την ενσωμάτωση.
5. να αναπτύξει ένα πρότυπο για τα σχέδια δράσης, τα οποία να μπορούν να προσαρμοστούν για κάθε χώρα.

Σε ένα δεύτερο στάδιο, η CΕΡ σχεδίαζε να αναπτύξει ένα πρόγραμμα σε συνεργασία με ΝΟΜS για να συντονίσει και να υποστηρίξει τις οργανώσεις δοκιμασίας/επιτήρησης με την εφαρμογή της απόφασης πλαίσιο. Το σχέδιο αυτό θα υποβαλλόταν στα πλαίσια του προγράμματος χρηματοδότησης της ποινικής δικαιοσύνης (criminal justice) της ΕΕ. Όμως, στη διάσκεψη έγινε γνωστό πώς το βελγικό Υπουργείο δικαιοσύνης σκόπευε να υποβάλει ένα σχέδιο σχετικό με την εφαρμογή της απόφασης πλαίσιο. Τότε η CΕΡ και ΝΟΜS έκριναν παραγωγικότερο να συνεργαστούν με το βελγικό πρόγραμμα ως συνεργάτες, παρά να ανταγωνιστούν το βελγικό Υπουργείο δικαιοσύνης. Η αίτηση υποβλήθηκε τον Δεκέμβριο του 2009. Εν τω μεταξύ, η CΕΡ και ΝΟΜS προετοιμάζουν ένα πρόγραμμα παρακολούθησης-αξιολόγησης που θα υποβληθεί τον Μαΐου 2010.

ΕΕ – Ανάπτυξη των πρακτικών επιτήρησης/δοκιμασίας

Κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων μεταξύ των οργανώσεων μελών της CΕΡ για να εξακριβωθούν οι προτεραιότητες για το 2009, πολλές οργανώσεις εξέφρασαν την ελπίδα

ότι η ΕΕ θα διέθετε περισσότερα κονδύλια για την επιτήρηση/δοκιμασία. Η CEP το έθεσε ως πρωταρχικό θέμα συζήτησης στις επαφές της με την ΕΕ. Με αυτόν τον τρόπο, η CEP το υπογράμμισε κατά τη διάρκεια «στρατηγικών» συνεδριάσεων με την ΕΕ.

Επιπλέον η CEP ήταν ευτυχής να δει τον Αυγούστο 2009, για πρώτη φορά, πως η «επιτήρηση/δοκιμασία» αναφέρθηκε ρητά ως προτεραιότητα σε μια πρόσκληση υποβολής σχεδίων προγράμματος χρηματοδότησης της ΕΕ (πρόσκληση για τις προτάσεις επιχορήγησης δράσης του προγράμματος χρηματοδότησης ποινικής δικαιοσύνης 2009). Τον Δεκέμβριο 2009 το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ υιοθέτησε στη Στοκχόλμη πρόγραμμα, το οποίο καθορίζει τις προτεραιότητες της ΕΕ στο χώρο δικαιοσύνης για την περίοδο 2010-2014.

Για πρώτη φορά οι «εναλλακτικές ποινές» αναφέρθηκαν σε ένα κείμενο σχετικό με την μακροχρόνια πολιτική της ΕΕ. Το πρόγραμμα της Στοκχόλμης δηλώνει ότι «η ανταλλαγή των καλύτερων πρακτικών εναλλακτικά της φυλάκισης πρέπει να προωθούνται» και ότι ο επικεφαλής για τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια (Γενική Διεύθυνση JFS) της ΕΕ πρέπει «να εξετάσει την πιθανότητα χρήσης υπαρχόντων προγραμμάτων προκειμένου να χρηματοδοτήσει πιλοτικά σχέδια για τα κράτη μέλη δοκιμάζοντας εναλλακτικές λύσεις στην στερητική της ελευθερίας ποινή». Και στην πρώτη ομιλία της ως νέα Επίτροπος της ΕΕ για Δικαιοσύνη, Ασφάλεια και Ελευθερία, στις 2 Μαρτίου 2010, η Viviane Reding ανήγγειλε πως, «η εξάπλωση εναλλακτικών ποινών», είναι ένα εκ των μέτρων που θα προάγει έντονα προκειμένου να αντιμετωπιστεί το σημαντικό ζήτημα του υπερπληθυσμού των φυλακών, «ειδικά δε στα δικαστικά κέντρα κράτησης», στο εγγύτερο μέλλον. Η CEP είναι περήφανη επειδή συνέβαλλε στο θετικό αυτό κλίμα, όπου η επιτήρηση/δοκιμασία προωθήθηκε και έχουν ληφθεί αυτές οι ευνοϊκές αποφάσεις.

Αναγνωρίζοντας ότι πολλά της μέλη ήταν ακόμα απληροφόρητα των υπαρχουσών δυνατοτήτων που η ΕΕ προσέφερε, η CEP οργάνωσε μια διάσκεψη με τίτλο «Νέα χρηματοδότηση & συνεργασία στην επιτήρηση». Η διάσκεψη στόχευσε τη δυνατότητα χρηματοδότησης που προσφέρει η Γενική Διεύθυνση JFS για προγράμματα σχετικά με την καινοτομία, έρευνα, πρακτική ανάπτυξη, δημιουργία δυνατοτήτων και ούτω καθεξής. Επιπλέον, η CEP υπέδειξε ότι πολλά από αυτά τα projects δίνουν την ευκαιρία για συνεργασία και για ανταλλαγή γνώσης και εμπειρίας διεθνώς με άλλες υπηρεσίες επιτήρησης/δοκιμασίας στην Ευρώπη καθώς επίσης και με άλλους συνεργάτες όπως NGOs και Πανεπιστήμια. Ο βασικός ομιλητής στη διάσκεψη ήταν η Martine Parmantier, διευθύντρια του Προγράμματος Χρηματοδότησης Ποινικής Δικαιοσύνης (Criminal Justice) (JPEN) της γενικής διεύθυνσης Δικαιοσύνης, Ελευθερίας & Ασφάλειας της ΕΕ (DG IFS).

Η CEP στόχευσε σε αυτήν την διάσκεψη να συνεισφέρει σε μια κατάσταση στην οποία περισσότερες υπηρεσίες επιτήρησης/δοκιμασίας θα χρησιμοποιήσουν τα οικονομικές δυνατότητες που προσφέρει η ΕΕ, αυξάνοντας κατά συνέπεια τις επαφές μεταξύ του τομέα της επιτήρησης και της ΕΕ. Προκειμένου να ενεργοποιήσει και να υποστηρίξει τα παραπάνω, η CEP έφτιαξε ένα τμήμα στην ιστοσελίδα της, διαθέσιμο, για ανακοινώσεις σχετικά με αιτήσεις για μεγαλύτερα χρηματοδοτούμενα προγράμματα στον χώρο της επιτήρησης.

Επιπλέον, η CEP υποστηρίζει ενεργά προσφορές χρηματοδότησης οργανώσεων επιτήρησης ως συνεργάτη προγράμματος είτε ως βοηθό-συνεργάτη προγράμματος (η διαφορά μεταξύ των δύο είναι η εμπλοκή στο πρόγραμμα). Αυτήν την περίοδο, τέσσερα υποστηριζόμενα από την CEP προγράμματα επιτήρησης τρέχουν, με ευρωπαϊκή χρηματοδότηση: το RIRP, το STARR, το DOMICE και το CIRCLES. Τρία ακόμα εν δυνάμει projects είναι υπό αξιολόγηση από την ΕΕ προς το παρόν: το STATSAM, Preparation of the practical Implementation of the Framework Decision και το RJ Research.

Ευρωπαϊκή Ένωση / Συμβούλιο της Ευρώπης – Ανάπτυξη στατιστικών Επιτήρησης

Με βάσει την εμπειρία και των αντικειμενικών κριτηρίων η CEP επιδιώκει να υποστηρίξει τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς σχετικούς με τη χάραξη πολιτικής σε θέματα επιτήρησης. Για αυτόν τον σκοπό, συγκρίσιμα στατιστικά στοιχεία για την επιτήρηση από τις διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες είναι ζωτικής σημασίας. Τα αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία είναι βασικοί δείκτες για καθαρή και εκλογικευμένη χάραξη πολιτικής. Επιπλέον οι στατιστικές διαμορφώνουν, αντικειμενικά, και ένα όργανο μέτρησης της εφαρμοσμένης πολιτικής σε πράξη.

Στην επιτήρηση, παρ'όλα αυτά, έχει αποδειχθεί πως είναι πολύ δύσκολο να αναπτυχθεί ένα συγκεκριμένο μοντέλο για την συγκέντρωση στοιχείων που να επιτρέπει τη σύγκριση μεταξύ των διαφόρων συστημάτων επιτήρησης στην Ευρώπη. Ένα σημαντικό ζήτημα με αυτήν την διαδικασία είναι ότι υπάρχουν τεράστια προβλήματα ορολογίας: ο ίδιος όρος μπορεί να έχει μια διαφορετική έννοια σε μια άλλη χώρα. Ή ακόμα, μπορεί οι χώρες να χρησιμοποιούν τις διαφορετικές λέξεις για το ίδιο πράγμα, ή περίπου το ίδιο για ποινές όμοιες ή που ανήκουν στην ίδια ομάδα.

Ένα άλλο πρόβλημα είναι ότι τα στοιχεία πρέπει να συλλέγονται από μια σειρά διαφορετικών πηγών, όπως τα δικαστήρια, η διεύθυνση της φυλακής και οι αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες, και άρα πολλών και διαφορετικών θεσμών και οργάνων.

Το 2002, το Συμβούλιο της Ευρώπης έκανε μια προσπάθεια να συλλέξει στατιστικά στοιχεία για την επιτήρηση και να τα συγκρίνει με το « SPACE II», ως πρωτοβουλία, ως μέρος του ευρωπαϊκού βιβλίου στατιστικών εγκλήματος και ποινικής δικαιοσύνης. Από τότε, έχουν γίνει βελτιώσεις όσον αφορά τη συγκρισιμότητα των στατιστικών στοιχείων, παρ'όλα αυτά, πολλές υπηρεσίες επιτήρησης, όπως και η CEP, έχουν την άποψη ότι το « SPACE II» υπολείπεται αξιοπιστίας, συγκρίσιμων στοιχείων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Αντιδρώντας σ'αυτό, η CEP ξεκίνησε τον σχεδιασμό ενός προγράμματος προκειμένου να συγκεντρώσει μια ομάδα ανώτερων ερευνητών για να καθορίσει τις στατιστικές για την επιτήρηση και να επινοήσει ένα σύστημα που, σε τακτική βάση συλλέγει τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την επιτήρηση. Στην ανάπτυξη αυτού του σχεδίου, η CEP συνεργάστηκε με τον Richard Troy, υπεύθυνο για τις στατιστικές του νομικού τομέα της γενικής διεύθυνσης Δικαιοσύνης, Ελευθερίας & Ασφάλειας (DG IFS). Επιχειρήθηκε και πραγματοποιήθηκε, επίσης, επαφή με την Eurostat στο Λουξεμβούργο.

Η CEP αναγνωρίζει πως το HEUNI, Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Πρόληψη του Εγκλήματος και τον Έλεγχο που συνεργάζεται με τα Ηνωμένα Έθνη θα ήταν καλύτερα να αναπτύξει αυτό

το σχέδιο. Το HEUNI τροποποίησε το σχέδιο, μετατρέποντάς το σε πρόταση για χρηματοδότηση, υποβάλλοντάς το ως σχέδιο προγράμματος για την πρόληψη και την πάλη ενάντια στο έγκλημα, ISEC, τον Ιούλιο του 2009. Εκτός από το HEUNI και την CEP συμμετέχουν 4 Υπουργεία Δικαιοσύνης και 6 ακόμα κορυφαία Ερευνητικά Ινστιτούτα Απονομής Ποινικής Δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένου και του Πανεπιστημίου της Λωζάνης, το οποίο κατέχει ένα κεντρικό ρόλο στο «SPACE II».

Παρ' όλα αυτά, μέχρι το πρόγραμμα του HEUNI να ξεκινήσει, η CEP επικυρώνει την ανάπτυξη του «SPACE II». Μέχρι το τέλος του Μαρτίου 2009, η CEP υποστήριξε την πρωτοβουλία με την ενθάρρυνση των οργανώσεων μελών της με επιστολή να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο του «SPACE II».

Συμβούλιο της Ευρώπης – Συστάσεις σχετικά με την επιτήρηση

Με τις συστάσεις σχετικά με την επιτήρηση, το Συμβούλιο της Ευρώπης στοχεύει να καθιερώσει ένα Ευρωπαϊκό Πρότυπο για τις υπηρεσίες και τις πρακτικές επιτήρησης για τα 47 μέλη του. Αρμόδιο για την προετοιμασία της σύστασης είναι το Συμβούλιο Ποινικής Συνεργασίας, PC-CP, του Συμβουλίου της Ευρώπης. Σε αυτό, η CEP κατέχει θέση παρατηρητή και προσκλήθηκε από τον προϊστάμενο Μονάδας Φυλακής και Επιτήρησης του τμήματος Εγκληματικών Προβλημάτων, για να συμβάλει, με «την βαθιά συγκριτική γνώση που έχει σχετικά με την επιτήρηση στις διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες», στη διαδικασία συγγραφής του προχείρου των συστάσεων σχετικά με την επιτήρηση. Τον Μάιο 2008, η CEP φιλοξένησε την πρώτη προπαρασκευαστική συνεδρίαση, στην οποία καθορίστηκαν τόσο η δομή για το πρόχειρο του σχεδίου σύστασης, όσο και οι ορισμοί και οι βασικές αρχές του.

Σε στενή σύγκλιση με την CEP, το Συμβούλιο της Ευρώπης οργάνωσε στο Στρασβούργο μια συνεδρίαση για τους γενικούς διευθυντές των υπηρεσιών επιτήρησης στην Ευρώπη, τον Νοεμβρίου 2008, προκειμένου να ενημερώσει τα μέλη του για την επερχόμενη Σύσταση.

Τον Ιούνιο 2009, το PC-CP έστειλε το πρώτο πρόχειρο της Σύστασης στους εκπροσώπους των Υπουργείων Δικαιοσύνης των κρατών μελών. Τον ίδιο μήνα η CEP έστειλε μια επιστολή στα μέλη της για να υπογραμμίσει τη σημασία μιάς έγκαιρης απάντησης σε αυτό το πρώτο πρόχειρο.

Βάσει της των δεδομένων από την CEP και των μελών της, το PC-CP προσάρμοσε το πρόχειρο του σχεδίου του, το οποίο και εστάλη για έγκριση στο όργανο λήψης αποφάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης, την Επιτροπή των Υπουργών. Στην σύνοδο της 20^{ης} Ιανουαρίου οι Συστάσεις υιοθετήθηκαν [CM/REC (2010) 1].

Η CEP λαμβάνει τακτικά προσκλήσεις και αιτήματα από εθνικές υπηρεσίες επιτήρησης, Υπουργεία Δικαιοσύνης ή άλλων συμμετεχόντων σε κυβερνητικές συνεδριάσεις, για να μιλήσει σε διασκέψεις ή άλλα γεγονότα κατά τη διάρκεια των οποίων η επιτήρηση προωθείται σε εθνικό επίπεδο. Εφόσον ο χρόνος και πόροι το επιτρέπουν, τα μέλη του ΔΣ της CEP, ο Γενικός Γραμματέας ή το προσωπικό CEP ανταποκρίνονται θετικά σε αυτές τις προσκλήσεις. Η καλύτερη επιστημονική αποτύπωση της επιτήρησης μεταξύ των διαφόρων χωρών συνεισφέρει στην βέλτιστη διεθνή αποτύπωση.